

Четири свештеника и један ђакон Румунске православне цркве, који се тренутно налазе на територији источне Србије и служе у две цркве и неколико параклиса, у селима махом настањеним Власима, за Српску православну цркву су незвани гости, својеврсни илегалци који прете да прекину односе две цркве.

Сабор СПЦ је зато, по ко зна који пут, упутио протест патријарху румунском Данилу и његовом Синоду, због неканонског упада у области под јурисдикцијом СПЦ, не пропустивши да истакне две ствари: светињу јединства међу православним црквама и братске вековне односе Срба и Румуна. Изузетно осетљиви односи две патријаршије додатно су закомпликовани чињеницом да РПЦ и њени свештеници, као и наша црква и њени духовници, слободно служе у румунском и српском делу Баната, како би се рекло, у братству и слози. Шта онда изазива проблем у Тимочкој Крајини са „незваним гостима” у зони духовне одговорности епископа тимочког Јустина и браничевског Игњатија?

У раштрканом и готово напуштеном влашком селу Малајница, недалеко од Неготина, „столује” млади свештеник Бојан Александровић, служећи на румунском језику у жутој цркви, поред које се налазе грађевински обриси будућег пароксијског дома. Са титулом протојереја приобалне Дакије Румунске православне цркве, овај млади свештеник је за патријаршију у Београду започео раздор који траје безмало једну деценију.

Милан Радуловић, бивши министар вера (од 2004 до 2007. године), сећа се да је 2005. године, Бојан Александровић, тада клирик Тимочке епархије, напустио школовање у Богословији СПЦ и почео да се бави неком врстом лаичке црквене делатности, представљајући се као румунски свештеник.

– Прихватио га је владика румунски који је тада столовао у Вршцу и произвео га у чин ипођакона Румунске православне цркве. Тада је тај младић у Малајници прилагодио део

куће некој врсти храма и почео да служи делу румунског становништва – каже бивши министар Радуловић, указујући да је потом цела прича пребачена на политички терен, тако да је, тврди Радуловић, „Александровић добио подршку неких невладиних организација, неких страних амбасада, представљајући да су верска права Румуна у источној Србији угрожена”.

Више саговорника „Политике” из политичког и верског живота, који нису желели да се представе, слажу се да се срж проблема налази у чињеници да део румунске политичке сцене жели да Влахе преведе у Румуне. Збогтога се врши снажан притисак и на део Румунске цркве, а такву амбицију није скривао званични Букурешт, када је, уочи добијања статуса кандидата Србије, од званичног Београда тражио да Власи буди третирани као припадници румунске националне мањине. Центар за развој цивилног друштва подсећа да је „непризнавање РПЦ од стране државе Србије чинилац који је утицао на противљење Румуније да у марту 2012. Србија добије статус кандидата за ЕУ”. У протоколу који су тог дана потписали председници Србије и Румуније, Тадић и Басеску, питање статуса Румунске православне цркве остало је као најспорнији нерешен проблем.

Протојереј РПЦ Бојан Александровић, међутим, негира политички утицај на везивање српско-румунског чвора, подсећајући да СПЦ делује на територији три епископије РПЦ, тако да Румунска црква очекује исто и у Србији.

Оннаглашава да нема проблема на терену са српским свештеницима, да нарочито добро сарађује са полицијом, али не и са локалним властима Неготина и Зајечара, који не издају грађевинске дозволе за подизање румунских цркава. Тако је и у Малајници: док Александровић каже да ће грађевина која се завршава бити парохиски дом, локалне власти су издале грађевинску дозволу за – стамбени објекат. Покушали смо да сазнамо како у Браничевској и Тимочној епархији оцењују деловање румунских свештеника, али до закључења овог броја, нисмо добили одговоре.

Појашњавајући компликоване односе две цркве, протојереј ставрофор Радомир Поповић каже да се мора поштовати канонска територија коју покрива свака помесна или аутокефална црква.

– То је древно правило. Не може, рецимо, ни епископ шумадијски да прекорачи у Епархију тимочку, ако се претходно не јави или нема одобрење надлежног епископа. Ми

са Румунима имамо добре односе, имамо наше свештенике у Темишвару и румунске парохије на територији нашег Баната, које су јако добро организоване. Ово је питање које треба да се реши на међуцрквеном плану. Државе ту не би требало много да се мешају – каже протојереј Поповић.

И званични Београд ово питање званично препушта двома црквама.

„Оне у складу са канонима треба да решавају међусобне односе, а државни органи Србије ће сваку заједничку одлуку прихватити”, кажу у Министарству вера и дијаспоре. Тако је било и 2009. године, наводе из овог министарства, када су две цркве пронашле модус за регистрацију Епархије Дакија Феликс, Румунске православне цркве за Румуне на територији српског Баната. Тада је министарство извршило упис те епархије у Регистар цркава и верских заједница, тиме јој дајући значај као и свим осталим традиционалним црквама и верским заједницама.

Шта је Србија потписала са Румунијом

На питање „Политике”, шта је заправо потписала наша држава са Румунијом, како би Букурешт одустао од блокаде стицања статуса кандидата Србије, у Министарству вера и дијаспоре су одговорили:

– Србија је потписала „Записник са Друге седнице Међувладине мешовите комисије Републике Србије и Румуније за националне мањине”. У записнику је било и неколико питања из верске области поводом деловања две цркве у Србији (односно Румунији) и вршења верске службе на матерњем језику. Комисија је препоручила да сви проблеми који постоје између СПЦ и РПЦ буду решавани путем непосредног дијалога између две цркве – наводи се у одговору.

Александар Апостоловски

(Политика)

